

RAADSPROGRAMMA 2022-2026

CONCEPT

INLEIDING

Woensdag 16 maart hebben in Valkenswaard de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Uit de uitslag hiervan is naar voren gekomen dat er enerzijds moet worden voortgeborduurd op wat er de afgelopen jaren is neergezet, maar dat het anderzijds tijd is voor vernieuwing. Een belangrijk onderdeel hiervan is het toewerken naar een raadsprogramma.

Afgelopen weken hebben zeven van de acht partijen samengewerkt hieraan. Onder begeleiding van ambtenaren is gekeken naar waar de overeenkomsten lagen. Zoals te verwachten leverde dit inhoudelijke discussies op, maar vooral een constructief nadenken over oplossingen. Het was zoeken naar een middenweg tussen een heldere helicopterview en concrete beleidsrichtingen. Met dit document willen we een inhoudelijke visie en doelstellingen geven voor de komende vier jaar. Het raadsprogramma geeft de richting aan waarin we denken en benoemt over welke zaken we al overeenstemming hebben en welke zaken nog bediscussieerd moeten worden.

Los van het meegeven van een inhoudelijk startpunt is een minstens zo belangrijk onderdeel de vaststelling van de gedragsnormen en omslag in de bestuurscultuur. Hierover werd eerder al gesproken in de analyse *“Sleutels voor een nieuwe start. Breken met het verleden”*, zoals ook benoemd in het rapport van de informateur. Met dit raadsprogramma zetten wij als zeven partijen hier een concrete stap in. Door samen uit te spreken dat we een frisse start maken en het vertrouwen in elkaar uitspreken, kunnen we ervoor zorgen dat ook het vertrouwen vanuit de inwoners in de Valkenswaardse politiek weer groeit. Daarmee zetten we niet alleen als raad, maar ook als gehele gemeente, een stap voorwaarts.

Een belangrijke zet bij deze nieuwe start is het afstappen van het traditionele coalitie-oppositiedenken. Daarmee wordt bedoeld dat raadsleden per onderwerp tot een standpunt komen en vervolgens de samenwerking opzoeken tijdens een inhoudelijke discussie. Door dit niet vooraf vast te leggen in een structurele verhouding tussen coalitie en oppositie kunnen debatten meer inhoudelijk worden. Bovendien wordt hierdoor voorkomen dat men ongewild tegenover elkaar komt te staan.

Twee concrete punten die volgens de partijen kunnen bijdragen aan deze nieuwe vorm van politieke samenwerking in Valkenswaard zijn de volgende:

1. In kalenderjaar 2022 gaan we aan de slag met het uitproberen van nieuwe participatievormen voorafgaand aan besluitvorming. Persoonlijk contact, waardoor inwoners zich gehoord voelen, moet hierbij voorop staan. Vanaf 2023 kan dit op basis van de opgedane ervaringen een structureel karakter krijgen.
2. In kalenderjaar 2022 zullen we nieuwe vormen van vergaderen uitproberen. De griffier zal gevraagd worden om dit in gang te zetten. Op basis van de ervaringen die we hiermee op doen zullen we begin 2023 tot een nieuw definitief vergaderstelsel komen.

Naast de samenwerking binnen de raad en de interactie met de inwoners zijn de partijen het eens geworden dat de verhouding tussen raad en college moet veranderen, zoals ook blijkt uit de eerdergenoemde analyse. Ook hierbij zijn enkele concrete punten waar wij ons gezamenlijk voor willen uitspreken:

- Het inhoudelijke raadsprogramma dat voor u ligt wordt eind juni 2022 aan het daarna te installeren college voorgelegd. Het college werkt op basis hiervan een collegeprogramma uit om dit vervolgens weer terug te brengen naar de raad.
- De raad zal gedurende de raadsperiode steeds vooraf betrokken worden wanneer het belangrijke dossiers betreft. Dat wil zeggen startnotitie, beeldvorming, oordeelsvorming,

besluitvorming. Als stelregel geldt dat dit tenminste gebeurt bij dossiers die over meer dan één raadsperiode worden uitgevoerd.

H&G, VOTE, VL, PvdA, SVV, CDA, VVD

CONCEPT

OPGAVEN 2022-2026

Valkenswaard is een gemeente met ambitie. We kiezen voor een gemeente met een goede kwaliteit van leven. Je kunt er fijn wonen en het voorzieningenniveau is hoog, waarbij we ons in het bijzonder richten op jongeren en jonge gezinnen. We zijn ook een gemeente waar inwoners uit de Brainportregio kunnen recreëren en genieten van onze prachtige omgeving. In Valkenswaard ga je ff offline. We geloven in een samenleving waarin iedereen telt en waar we elkaar kunnen versterken. We hebben oog voor iedereen. Dat bereiken we met name door samen te werken met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. We werken ook goed samen in de regio waar we voor grote veranderingen staan door de schaa sprong van Brainport. Valkenswaard draagt bij om deze ontwikkeling in goede banen te leiden.

Wonen

De woningnood is een belangrijke opgave voor Valkenswaard. We zetten in op het realiseren van nieuwe, betaalbare woningen in een groene omgeving met goede voorzieningen.

- Valkenswaard zet vooral in op betaalbare woningen voor starters (jongeren en jonge gezinnen) en woon-zorgcombinaties voor ouderen, om de doorstroom te versnellen voor onze eigen inwoners.
- De gemeente anticipeert ook op de schaa sprong binnen Brainport als gevolg van de te verwachten economische groei in de regio (denk aan ASML) en verliest haar eigen inwoners daarbij niet uit haar oog.
- Valkenswaard steekt in op zowel inbreiding (waaronder omzetten winkel- in woonruimte en inspelen op mogelijkheden voor grootschaliger transformatieprojecten die voldoen aan gewenste randvoorwaarden zoals leefbaarheid) als verantwoorde uitbreiding. Voor het laatste start op korte termijn een verkenning waarmee eventuele woningbouw potentie voor de toekomst in beeld komt.
- Voor de kwaliteit van leven in Valkenswaard is het cruciaal dat voorzieningen zoals onderwijs, sport, cultuur en mobiliteit slim meegroeien met de woningbouwontwikkelingen. Deze ambities worden uitgewerkt in o.a. de omgevingsvisie en woonvisie.
- Waar nodig wordt de ambtelijke capaciteit versterkt en slimmer gewerkt om de woningbouwontwikkeling te kunnen versnellen.
- We benutten creatieve oplossingen om de woonaanpak te versnellen, daarbij kijken we ook naar andere woonvormen zoals bijvoorbeeld combineren van jong-oud, Tiny Houses, etc..

Te nemen besluiten:

- Woonvisie
- Beleidskader huisvesting arbeidsmigranten
- Omgevingsvisie en omgevingsplannen

Klimaat, natuur en recreatie

Klimaatverandering raakt iedereen steeds vaker en heviger. Naast het tegengaan van klimaatverandering, moeten we ons ook aanpassen aan het veranderende klimaat.

- Door afspraken uit het Klimaatakkoord wordt de rol voor de gemeente Valkenswaard op het gebied van klimaat en duurzaamheid de komende jaren steeds groter. We zetten ons in voor minder uitstoot van broeikasgassen en wekken meer duurzame energie op.

- De komende raadsperiode zetten we daadkrachtig in op de uitvoering van onze Duurzaamheidsvisie. De gemeenteraad neemt een besluit over onze ambitie en de daarbij behorende middelen en capaciteit voor een snelle en doeltreffende uitvoering.
- We benutten de kennis en ervaring van onze inwoners bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. We nemen onze inwoners ook mee in de uitvoering, omdat zij een belangrijke schakel zijn in het realiseren van de doelstellingen.
- We vergroenen de openbare ruimte van Valkenswaard om ons te wapenen tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme neerslag of droogte.
- Als onderdeel van De Groote Heide heeft de gemeente Valkenswaard prachtige natuur en een uniek landschap. Deze willen we beschermen tegen de forse druk van o.a. klimaatverandering, verdroging, stikstof en ruimtelijke claims. Verder pakken we de grote wateropgave aan die ontstaat door droogte of juist door extreme neerslag. Vanwege de samenhang werken we aan een integrale, gebiedsgerichte aanpak met de betrokken partners.
- Valkenswaard profileert zich in de Brainportregio als dé gemeente voor actieve recreatie. We benutten de (economische) kansen hiervoor met de uitvoering van het programma Dommelland. Daar is recreatie in balans met landschap en onze natuur.
- We werken samen in de BGTS De Groote Heide met andere gemeenten om onze prachtige natuur op de kaart te zetten.

Te nemen besluiten:

- Ambitie en randvoorwaarden (middelen en capaciteit) Duurzaamheidsvisie
- Regionale Energiestrategie Strategie (RES) 2.0
- Plan van Aanpak aardgasvrij / Wijkuitvoeringsplannen (WUP) aardgasvrij
- Meerjareninvesteringsplan gemeentelijk vastgoed
- Laadpalenbeleid
- Aanpak wateroverlast (o.a. Groote Meer)
- Besluitvorming Dommelland

Sociaal domein

We willen een fijne leefomgeving en een samenleving waarin we omzien naar elkaar. We werken aan een goede fysieke, mentale en sociale gezondheid van onze inwoners.

- We zetten in op een goede kwaliteit van leven en omarmen het concept van Positieve Gezondheid, dat uitgaat van de veerkracht van mensen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.
- De focus heeft tot nu toe vooral gelegen in het investeren in netwerken en samenwerking met de directe partners. Nu is het zaak om dit breder te trekken om zodoende ook onderwijs, wonen, sport, cultuur en economie optimaal bij het sociaal domein te betrekken.
- Samen met onze partners zetten we in op preventie en vroegsignalering ter voorkoming van armoede, schulden, eenzaamheid, gezondheidsproblemen en jeugdzorg.
- We zetten in op wijkondersteuning zodat inwoners ook daadwerkelijk meer van informele zorg gebruik maken.
- Ook zetten we in op jeugdwerk, het sturen op toegang (daar waar nodig door gebruikmaking van één loket), ondersteuning van mantelzorgers, grip krijgen op individuele voorzieningen en de doorontwikkeling van dagbesteding en begeleiding in een passend aanbod.
- We anticiperen ook op personeelstekorten in zorg en ondersteuning, o.a. door versterking van informele zorg, het gebruiken van innovatie en technologie, blijvende versterking van

netwerken tussen professionals en vrijwilligers en het zoeken naar mogelijkheden om slimmer te werken.

- We stellen een herijkt beleidskader Sociaal Domein vast, waar we bovengenoemde thema's zoals positieve gezondheid, onze Toekomstvisie en de samenwerking met meerdere beleidsvelden nadrukkelijker in terug laten komen. We evalueren het vorige beleidskader en behouden de goede elementen daaruit.
- De uitvoering van het beleidskader Sociaal Domein laten we deels terugkomen in wijkplannen (zie punt Leefbare kernen & wijken en mobiliteit).
- We stellen een (preventief) armoedebeleid vast.
- Op het gebied van onderwijshuisvesting is momenteel sprake van een achterstand. Dat wil zeggen dat een aantal scholen al een tijdje in de wachtstand staan, in afwachting van een onderwijshuisvestingsplan (IHP). Een daadkrachtige aanpak is noodzakelijk de komende bestuursperiode en hierna, o.a. met het oog op opgaven zoals tekort aan ruimte, hoge onderhoudslasten, binnenklimaat en verduurzaming van vastgoed. Deze raadsperiode wordt daarom een besluit genomen over het nieuwe IHP.

Te nemen besluiten:

- Beleidskader Sociaal Domein
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs
- Actualiseren Sportvisie
- (Preventief) armoedebeleid

Leefbare kernen en wijken & mobiliteit

De komende jaren staan de kernen Borkel en Schaft, Dommelen en (de wijken van) Valkenswaard voor veranderingen, mede als gevolg van de ontwikkelingen in Brainport. De bevolkingsgroei in de regio heeft gevolgen voor wonen, mobiliteit, voorzieningen en sociale samenhang.

- We vinden de sociale structuren van groot belang of het nu gaat om wijkcommissies of andere vormen. De ambities van onze wijken willen we naar voren brengen door het (laten) opstellen van wijkplannen met daarin een belangrijke rol voor de wijk zelf en een goede aanhaking op de beleidskaders.
- Om de leefbaarheid in kernen te optimaliseren, is het van belang dat er wordt geïnvesteerd in maatschappelijke netwerken en het maatschappelijk vastgoed. We onderzoeken de noodzaak en behoefte voor ontmoetingsruimten in de wijk.
- De wijkcoördinatoren spelen een onmiskenbare rol die uitgebreid zou moeten worden. We willen ook nagaan of de straatcontactpersonen zoals in Kerkackers uitgebreid kunnen worden.
- We zetten in op veilige wijken. Door aan de voorkant in te zetten op leefbaarheid, willen we ellende aan de achterkant voorkomen. Daarnaast is er bijzondere aandacht voor het thema ondermijning, waarbij de onder- en bovenwereld met elkaar verstrengeld raken, en digitale criminaliteit.
- Voor leefbare wijken is goede bereikbaarheid van belang. Valkenswaard zet in op een mobiliteitstransitie omdat de behoefte aan mobiliteit groeit, maar ook de vraag fors verandert. Hiervoor werken we nauw samen in regionaal verband, omdat verkeersbewegingen niet ophouden bij de gemeentegrens.
- Het huidige beleidskader voor mobiliteit is verouderd door nieuwe ontwikkelingen. Onze ambities, ook op het gebied van de mobiliteitstransitie, stellen we vast in een nieuw samenhangend mobiliteitsplan.

Te nemen besluiten:

- Kadernota Veiligheid
- Mobiliteitsplan + parkeerbeleid
- Maatschappelijk vastgoed

Financiën

Financiën op orde is een voorwaarde om de ambities van Valkenswaard waar te kunnen maken. Dat vraagt om een continue, zorgvuldige en integrale afweging tussen bestaand en nieuw beleid, waarbij ook enige terughoudendheid tot de mogelijkheden behoort.

- Het is van belang om het gemeentelijk ambitieniveau in lijn te brengen met het financiële kader. De noodzaak hiervan wordt versterkt door de forse krapte op de arbeidsmarkt. Het maken van keuzes is dus noodzakelijk.
- De afgelopen periodes is de algemene reserve voor verschillende maatschappelijke doelen aangewend en is het begin gemaakt om deze weer te versterken. De opgave is nu te bepalen welke omvang deze reserve moet hebben om risico's af te dekken. We nemen een besluit over onze algemene reserve en brengen deze beheerst op dat niveau. Uitgangspunt is integraal financieel beheer, met een zo actueel mogelijke planning voor investeringen.
- We bepalen als raad wanneer we een financieel gezonde gemeente zijn en wat daarvoor nodig is.

Te nemen besluiten:

- Vaststellen P&C-producten en daarbinnen een integrale afweging maken.

Regionale samenwerking:

Veel van onze uitdagingen zijn gemeentegrensoverschrijdend. Valkenswaard is onlosmakelijk verbonden met de Brainportregio, de derde mainportregio van ons land. Een forse groei van arbeidsplaatsen noodzaakt tot een duurzame schaa sprong als regio. Met aandacht voor wonen, mobiliteit, cultuur en sport en het vasthouden van talent.

- Valkenswaard positioneert zich regionaal met als uitgangspunt "wat hebben wij te bieden". We zoeken aansluiting op de Brainport Nationale Actieagenda en de Omgevingsstrategie Zuidoost-Brabant.
- Subregionaal zijn we partner in de A2-samenwerking. Omdat onze maatschappelijke opgaven steviger worden, bepaalt de gemeenteraad wat de stip op de horizon van deze samenwerking is. De raad geeft daarmee in de komende bestuursperiode duidelijkheid aan inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de betrokken ambtelijke organisaties.
- Een proactieve rol van de gemeente Valkenswaard in regionale samenwerkingsverbanden, met name die aansluiten op de gemeentelijke ambities.
- We werken aan een positief imago van de gemeente Valkenswaard bij samenwerkingspartners zoals regiogemeenten, de provincie, etc..

Te nemen besluiten:

- Besluit toekomst A2-samenwerking
- Samenwerkingsakkoord MRE
- Werkprogramma MRE (jaarlijks)

POSITIE RAAD & INWONERS

RAAD

Met dit raadsprogramma spreken we een aantal uitgangspunten met elkaar af over onze samenwerking voor de aankomende raadsperiode. Een heldere verdeling tussen de rollen van de raad en het college is daarbij van belang.

Met ondersteuning van de ambtelijke organisatie doet het college beleidsvoorstellen, legt die voor aan de raad, waarna er besluiten worden genomen. De raad stelt op deze manier de kaders en controleert, mede op basis van signalen uit de Valkenswaardse gemeenschap, de uitvoering hiervan door het bestuur.

Belangrijk hierbij is dat de raad voldoende wordt gepositioneerd door adequate en tijdige informatie. We vragen van het college om de raad tijdig te betrekken, zeker bij thema's waarover politieke discussie bestaat. Dit kan bijvoorbeeld door het maken van startnotities, (informele) themabijeenkomsten of werkbezoeken. Daarnaast is het wenselijk om de raad vaker te laten kiezen uit verschillende scenario's bij voorstellen, zoals ook bij het dossier Eurocircuit is gedaan. Daarmee wordt de raad beter in positie gebracht en heeft het college duidelijk kaders waarbinnen zij dient uit te voeren. Als raad voorkomen we dat we op de stoel van de wethouder gaan zitten. Zo nodig spreken we elkaar daar op aan.

Valkenswaard heeft grote uitdagingen en capaciteit van ambtenaren blijft een probleem. De raad zet zich komende periode in om te komen tot slimmere (efficiëntere) samenwerking en overlegstructuren.

Dit raadsprogramma is tot stand gekomen op basis van gesprekken over gedeelde prioriteiten voor komende periode en verwachtingen ten aanzien van te bereiken resultaten. Het is een document dat we jaarlijks bij bespreking van de kadernota/programmabegroting ter handen nemen om de gemaakte keuzes en plannen te evalueren. In 2024 plannen we een moment in om het raadsprogramma zelf nader aan te scherpen.

INWONERS

De verhouding tussen inwoners en overheid blijft veranderen. De kennis, kracht en ideeën van inwoners willen we benutten. Meer horen en beter luisteren dus. Valkenswaard kent een zogenaamde dynamische participatiewijzer, die vraagt om verdere verfijning (bijv. inwonerspanel) en toepassing op maat om zodoende invulling te geven aan inwoners- en overheidsparticipatie. Gericht op het algemeen belang en niet louter op persoonlijke belangen.

Deze raadsperiode geven we hier verdere invulling aan door het vaststellen van een sturingsfilosofie. Daarin spreken we uit welke rol Valkenswaard voor zichzelf ziet weggelegd bij het oppakken van maatschappelijke opgaven en welke relatie met de samenleving daarbij hoort. Daarbij hoort ook het vraagstuk welk mandaat de gemeenteraad en het college hebben, bijvoorbeeld bij ruimtelijke plannen.

De sturingsfilosofie werken we onder meer uit in onze regelgeving, waarbij we het streven hebben om deze zo in te richten dat we meer mogelijk maken. We nemen deze ambities mee in ons beleid, bijvoorbeeld in het traject van de Omgevingswet.

Te nemen besluiten:

- Sturingsfilosofie gemeente Valkenswaard (PM)